

...ก้าวซเรื้อนกระจก
กับ... ภาวะโลกร้อน

ภาวะโลกร้อน

GLOBAL WARMING

คืออะไร และเกิดขึ้นได้อย่างไร

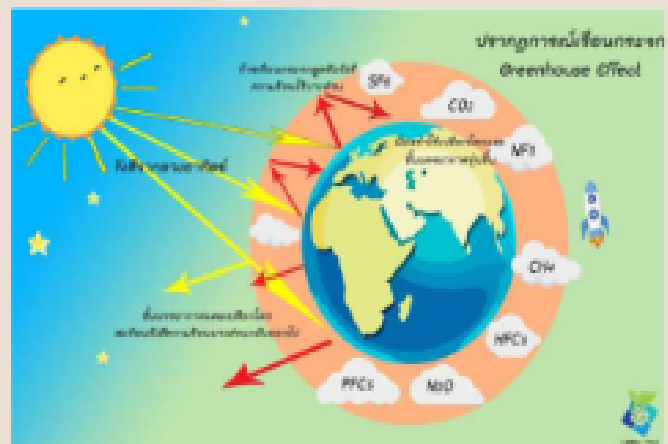
ภาวะที่โลกมีอุณหภูมิสูงขึ้น เนื่องจากมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพิ่มขึ้นไปชั้นบรรยากาศในปริมาณที่มากเกินไป สมดุล การเพิ่มขึ้นของก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมของมนุษย์ ทำให้ความร้อนถูกกักเก็บไว้ในบรรยากาศเพิ่มขึ้นจนทำให้อุณหภูมิสูงขึ้น ทำให้สภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงจนเกิดผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่บนโลก

ปรากฏการณ์

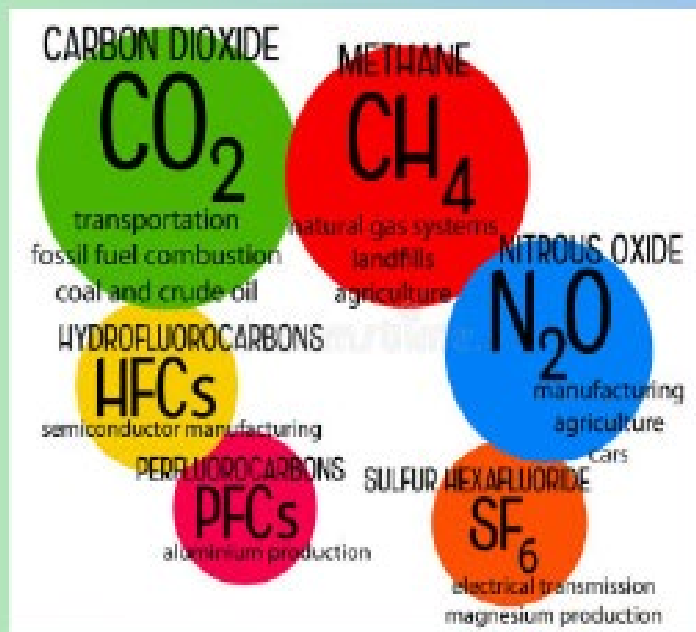
ก๊าซเรือนกระจก

คืออะไร และเกิดขึ้น
ได้อย่างไร

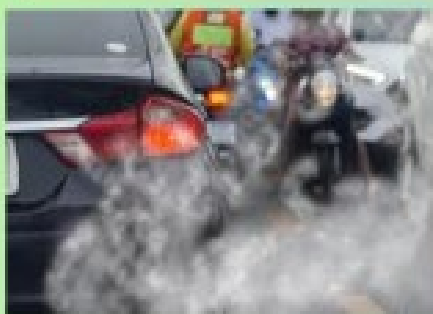
ปรากฏการณ์ที่ชั้นบรรยากาศของโลกซึ่งประกอบด้วยก๊าซเรือนกระจกดูดซับพลังงานความร้อนที่เกิดจากการสะท้อนกลับของแสงอาทิตย์บางส่วน ที่ส่งผ่านบรรยากาศไว้ที่ผิวโลก ก๊าซเรือนกระจกจะทำหน้าที่กักเก็บพลังงานความร้อนเหล่านี้ไว้ โดยปกติโลกจะมีก๊าซเรือนกระจกเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติอยู่แล้ว ก๊าซเหล่านี้จะทำให้โลกมีอุณหภูมิสูงขึ้นในระดับที่มนุษย์สามารถอาศัยอยู่ได้ คือมีค่าเฉลี่ยประมาณ 15 องศาเซลเซียส ซึ่งถ้าหากบรรยากาศไม่มีก๊าซเรือนกระจกตามธรรมชาติอยู่เลย อุณหภูมิของโลกจะลดลงเหลือเพียง -20 องศาเซลเซียส

ก๊าซเรือนกระจกที่สำคัญ

ไอน้ำ (Water vapor)

ไอน้ำในบรรยากาศเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์เรือนกระจก และเกิดขึ้นจากวงจรน้ำธรรมชาติ (Natural water cycle)

ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (Carbon dioxide)

ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เกิดขึ้นตามธรรมชาติ โดยกระบวนการของสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์ พืชใช้ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากบรรยากาศในการสังเคราะห์แสง ในขณะที่ทั้งพืชและสัตว์ปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากการหายใจ การเปลี่ยนแปลงก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ยังเกิดขึ้นตามธรรมชาติระหว่างน้ำผิวดินมหาสมุทร และบรรยากาศนอกเหนือจากแหล่งที่ปล่อยตามธรรมชาติแล้ว มนุษย์ยังมีการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์สู่บรรยากาศจำนวนมาก โดยการเผาเชื้อเพลิงฟอสซิล การตัดต้นไม้ และกระบวนการทางอุตสาหกรรม เป็นต้น

ก๊าซเรือนกระจกที่สำคัญ

ก๊าซมีเทน (Methane)

ก๊าซมีเทนเกิดจากระบวนการย่อยสลายตามธรรมชาติ (Natural Decomposition) นอกจากนี้ ก๊าซมีเทนยังเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ด้านการเกษตรและปศุสัตว์

ก๊าซไนตรัสออกไซด์ (Nitrous Oxide)

ก๊าซไนตรัสออกไซด์ถูกปล่อยขึ้นตามธรรมชาติจากพื้นดินและมหาสมุทร นอกจากนี้ก๊าซไนตรัสออกไซด์ยังเกิดจากการใช้ปุ๋ยไนโตรเจนในการเกษตรและกระบวนการทางอุตสาหกรรม

ก๊าซอื่นๆ

มีก๊าซอื่นๆ จำนวนมากที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์เรือนกระจก รวมถึงก๊าซโอโซน (Ozone) ในชั้นโทรโพสเฟียร์ (Troposphere) และก๊าซที่ใช้ในอุตสาหกรรม เช่น ก๊าซพวกฮัลโลคาร์บอน (Halocarbons)

ละอองของเหลว (Aerosols)

ละอองของเหลว คือ อนุภาคที่ลอยอยู่ในบรรยากาศ ละอองของเหลวบางชนิด เช่น ละอองซัลเฟต (Sulfate aerosols) และละอองคาร์บอน (Black Carbon Aerosols) เกิดจากการเผาไหม้ของเชื้อเพลิงฟอสซิล (Fossil Fuel Combustion) ละอองซัลเฟตมักจะสะท้อนแสงอาทิตย์ ทำให้มีโลกเย็นลง แต่ละอองคาร์บอนจะดูดแสงอาทิตย์และทำให้โลกร้อนขึ้น

ก๊าซเรือนกระจก... มาจากไหน...!

การผลิตกระแสไฟฟ้าจาก
โรงงานไฟฟ้า ทำให้เกิด
ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

ขยะมูลฝอย ทำให้เกิด
ก๊าซมีเทน

การขนส่งทุกช่องทาง
ทำให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

การตัดไม้ทำลายป่า
ทำให้เกิดก๊าซ
คาร์บอนไดออกไซด์

โรงงานอุตสาหกรรม
ทำให้เกิดก๊าซ
คาร์บอนไดออกไซด์

เกษตรกรรม/ปศุสัตว์
ทำให้เกิดก๊าซ
มีเทน และไนตรัสออกไซด์

จะช่วยลดก๊าซเรือนกระจก ได้อย่างไร...?

ติดตั้งอุปกรณ์ประหยัดพลังงาน
ลดการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้า

ลดการใช้พลังงานไฟฟ้า

ลดการใช้เชื้อเพลิง

ใช้พลังงานทดแทน เช่น ชีวมวล
แสงอาทิตย์ น้ำ อม แก๊สชีวภาพ
เป็นต้น

พัฒนาระบบขนส่งมวลชน
เปลี่ยนยานพาหนะในการเดินทาง

คัดแยกขยะเพื่อรีไซเคิล
นำขยะอินทรีย์ไปทำปุ๋ย
จัดการขยะอย่างถูกวิธี

ลดการใช้กระดาษ

ลดการใช้ปูนซีเมนต์

ปลูก/ฟื้นฟูป่า
เพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง

10 ข้อสงสัย ... ภาวะโลกร้อน

Global Warming

โลกไม่ได้ร้อนขึ้นจริงหรือ คิดกันไปเอง
ทั้งนั้น?

เมื่อหลายปีก่อนอาจยังมีข้อสงสัยแบบนี้ได้ แต่ปัจจุบันมีหลักฐานและปรากฏการณ์มากมายที่นักวิทยาศาสตร์นับพันคนทั่วโลกได้ร่วมกันศึกษา ติดตาม และวิจัย จนยืนยันแน่ชัดแล้วว่า ภาวะโลกร้อนกำลังเกิดขึ้นจริงๆ ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่ทำให้โลกร้อนมีความเข้มข้นสูงสุดในชั้นบรรยากาศจากที่เคยมีมาในช่วงเวลากว่า 6 แสนปี

โลกร้อนขึ้นได้อย่างไร?

โลกร้อนขึ้นจากกิจกรรมของมนุษย์ที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกขึ้นไปในชั้นบรรยากาศ ก๊าซเรือนกระจกประกอบด้วยก๊าซหลายชนิด ที่สำคัญคือ ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ก๊าซมีเทน ก๊าซโอโซน ก๊าซไนตรัสออกไซด์ ก๊าซซัลเฟอร์เฮกซะฟลูออไรด์ สารคลอโรฟลูออโรคาร์บอน และฮาโลคาร์บอน ก๊าซเหล่านี้สามารถเก็บกัก รังสีความร้อนจากผิวโลก แล้วคายรังสีความร้อนกลับลงมา ทำให้อุณหภูมิบนผิวโลกร้อนขึ้นกว่าเดิมเปรียบเสมือนกระจกที่สะท้อนรังสีความร้อนไม่ให้ออกไปจากโลก จึงมักเรียกว่าปรากฏการณ์เรือนกระจก (Greenhouse Effect) และเรียกการปล่อยก๊าซเรือนกระจกซึ่งมีหลายชนิดให้เข้าใจง่ายว่า การปล่อยคาร์บอน (Carbon Emission)

การทำเกษตรก็เป็นต้นเหตุให้โลกร้อนด้วยหรือ?

ก๊าซเรือนกระจกที่มีมากที่สุดในชั้นบรรยากาศคือ ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ส่วนใหญ่นั้นมาจากการเผาผลาญเชื้อเพลิงฟอสซิล คือ น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และถ่านหิน ซึ่งมนุษย์เริ่มเผาผลาญเชื้อเพลิงเหล่านี้มากขึ้น ตั้งแต่เข้าสู่ยุคอุตสาหกรรมเมื่อไม่ถึง 200 ปีก่อน แต่โลกก็มีตัวเก็บกักคาร์บอนที่สำคัญคือต้นไม้ในป่า การเผาทำลายป่าเพื่อเปลี่ยนเป็นพื้นที่เกษตรกรรม

จึงมีส่วนสำคัญในการปล่อยคาร์บอนจำนวนไม่น้อย และลดความสามารถในการเก็บกักคาร์บอนของโลกลง นอกจากนี้การทำเกษตรกรรมยังปล่อยก๊าซมีเทน และก๊าซไนตรัสออกไซด์ที่เกิดจากการย่อยสลายของซากสิ่งมีชีวิตด้วย

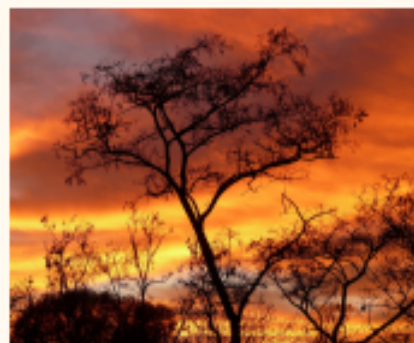
ร้อนขึ้นแค่ 1-2 องศาเซลเซียส ก็ไม่ได้มากมายอะไร

ตัวเลขอาจดูน้อย แต่ผลกระทบนั้นมหาศาล

เพราะสิ่งมีชีวิตในธรรมชาติได้วิวัฒนาการมาให้อยู่ในช่วงอุณหภูมิที่สมดุลกับชีวิตมานาน อุณหภูมิที่ร้อนขึ้น 1-2 องศาเซลเซียส อาจส่งผลถึงการที่ต้นไม้จะออกดอกผลหรือไม่ หรือสัตว์หลายชนิดจะวางไข่ฟักเป็นตัวได้หรือไม่ อุณหภูมิที่ 2 องศาเซลเซียส นักวิทยาศาสตร์คาดว่าสิ่งมีชีวิตกว่าร้อยละ 10 เผชิญความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ผลผลิตข้าวและธัญพืชอาจลดลง มนุษย์เราซึ่งต้องพึ่งพิงระบบนิเวศและอาหารจึงกำลังเผชิญความเสี่ยงอย่างสูง

ภาวะโรคร้อนกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ Climate Change คือเรื่องเดียวกันหรือไม่

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศก็คือ ผลพวงจากการเกิดภาวะโรคร้อน เมื่อรังสีความร้อนในบรรยากาศใกล้ผิวโลกถ่ายเทความร้อนนั้นให้แก่อากาศ ดิน และน้ำ ก็ทำให้เกิดกระแสลม วัฏจักรของน้ำ ฝน พายุ ความเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิโลกจึงส่งผลกระทบต่อสภาพภูมิอากาศให้แปรปรวนไปจากเดิม และมีแนวโน้มที่จะรุนแรงจนเป็นภัยธรรมชาติที่ทำลายชีวิตบนโลก

มีคนบอกว่าก้อนน้ำแข็งที่ลอยอยู่ตามขั้วโลก ละลายจะทำให้ น้ำท่วม

ทะเลบริเวณขั้วโลกมีความหนาแน่นจัดจนน้ำจับตัว
เป็นน้ำแข็งปกคลุม ผิวน้ำทะเลเป็นบริเวณกว้าง ปรกติจะ
ละลายไปในฤดูร้อนเพียงเล็กน้อย แต่ไม่กี่ปีมานี้ภาวะ
โลกร้อนทำให้น้ำแข็งเหล่านี้ละลายไปจนเกือบหมดในช่วง
ฤดูร้อน แต่การละลายของน้ำแข็งบนผิวน้ำทะเลนี้ ไม่ได้ทำให้
ระดับน้ำทะเลสูงขึ้น ซึ่งก็เหมือนกับก้อนน้ำแข็งในแก้วน้ำ
นั่นเอง

ผลกระทบอย่างหนึ่งคือ มีสิ่งมีชีวิต เช่น หมีขาว ที่อาศัยบนน้ำแข็งผิวน้ำทะเล อาจต้องสูญพันธุ์
เพราะแหล่งที่อยู่อาศัยของมันถูกทำลาย

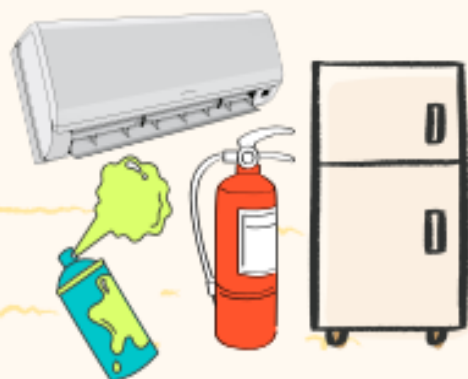
สึนามิ แผ่นดินไหว ดันเหตุคือโลกร้อนใช่ หรือไม่

เวลาเกิดขั้วแผ่นดินไหวและสึนามิ มักมีการกล่าว
โยงมาถึงภัยพิบัติทางธรรมชาติอื่นๆ แต่ตัวการก็คือ
ภาวะโลกร้อน แต่ความจริงแผ่นดินไหวและสึนามิเกิด
จากการเคลื่อนตัวของแผ่นทวีปต่างๆ บนผิวโลกที่
กระทบกระทั่งกัน นักวิทยาศาสตร์ยังไม่พบความเชื่อมโยง
ระหว่างภาวะโลกร้อนกับแผ่นดินไหว

เกิดรูโหว่โอโซนในชั้นบรรยากาศก็เพราะ โลกร้อน

ก๊าซโอโซนในชั้นบรรยากาศสตราโตสเฟียร์ที่อยู่สูง
จากผิวโลกขึ้นไป 15-50 กิโลเมตร ช่วยป้องกันรังสี
อัลตราไวโอเล็ตที่จะลงถึงผิวโลก แต่โซครายที่มนุษย์ได้
สร้างสารคลอโรฟลูออโรคาร์บอน (CFCs) ขึ้นมาใช้
ในเครื่องปรับอากาศ ตู้เย็น สเปร์ย น้ำยาดับเพลิง ฯลฯ
เมื่อสารซีเอฟซีหลุดลอยขึ้นไป ก็จะทำลายก๊าซโอโซน
เกิดเป็นรูโหว่ ทำให้รังสีอัลตราไวโอเล็ตลงมาถึงผิวโลก
เป็นอันตรายต่อมนุษย์ ภาวะโลกร้อนจึงไม่ใช่ตัวการของ
รูโหว่โอโซน แต่สารซีเอฟซีที่ทำลายโอโซนก็เป็นก๊าซ
เรือนกระจกชนิดหนึ่งเช่นกัน

ใครปล่อยคาร์บอนมากที่สุด

กิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์บนโลกมีส่วนปล่อยคาร์บอนแทบทั้งหมด เพราะท้ายที่สุดแล้วก็เป็นผลจากการใช้พลังงาน ไม่ว่าจะเป็นเชื้อเพลิงสำหรับการเดินทางขนส่ง เชื้อเพลิงสำหรับโรงงานอุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์ข้าวของเครื่องใช้ เชื้อเพลิงผลิตไฟฟ้าให้แก่อาคาร บ้านเรือน ไฟฟ้าสำหรับการติดต่อสื่อสาร โทรศัพท์มือถือ แม้แต่โลกอินเทอร์เน็ต

การเผาเชื้อเพลิงอาจเป็นตัวการปล่อยคาร์บอนโดยตรง แต่กิจกรรมของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการกินอาหาร การเดินทาง การใช้อุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ การทิ้งขยะ คือตัวการโดยอ้อมที่ปล่อยคาร์บอนอยู่อย่างเงียบๆ

สังคมไหนที่เร่งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการที่มากเกินไปจนความจำเป็นก็กำลังปล่อยคาร์บอนอยู่มากที่สุด

แค่ใช้ถุงผ้าหรือปิดไฟก็ช่วยหยุดโลกร้อนได้หรือ

การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก หรือช่วยปิดไฟเมื่อไม่จำเป็นต้องใช้ เป็นก้าวแรกที่สำคัญของการลดการปล่อยคาร์บอนและสร้างจิตสำนึกร่วมกัน เพื่อรับมือกับภาวะโลกร้อนที่กำลังรุนแรงมากขึ้น ยังมีอีกหลายสิ่งที่สังคมโลกต้องปรับตัวและเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การปล่อยคาร์บอนลดลงมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งเป้าหมายนั้นก็คือ “สังคมคาร์บอนต่ำ” หรือ low carbon society

ถึงกระนั้น หากเราทำดีที่สุดแล้ว โลกจะยังร้อนขึ้นอย่างแน่นอนจากก๊าซเรือนกระจกที่ขึ้นไปสะสมอยู่ก่อนหน้านี้ แต่ก็ยังสามารถลดผลกระทบไม่ให้รุนแรงสาหัสจนมนุษย์ต้องสูญพันธุ์

10 ภัยพิบัติจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

อากาศสุดขั้ว

อุณหภูมิโลกที่สูงขึ้นทำให้สภาพโดยเฉลี่ยร้อนขึ้น ฤดูร้อนจะยาวนานขึ้น ฤดูหนาวจะสั้นลง ฤดูฝนจะมีฝนหอบลง แต่ลมจะแรงขึ้นส่งผลต่อสิ่งมีชีวิต

คลื่นความร้อน

ภาวะโลกร้อนจะทำให้คลื่นความร้อนมีความรุนแรงมากขึ้น ฤดูร้อนอาจจะสูงถึง 50 องศาเซลเซียส โดยเฉพาะคนที่อยู่ในเขตอบอุ่น ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความสูญเสียบั้นกับพืช สัตว์ และมนุษย์ได้

ภัยแล้งซ้ำซาก

วัฏจักรภัยแล้ง เกิดจากปรากฏการณ์เอลนีโญ และลานีญา ซึ่งจะเกิดในช่วงระยะเวลาห่างกันหลายปี แต่ภาวะโลกร้อนจะเร่งให้เกิดปรากฏการณ์นี้เร็วขึ้น และรุนแรงขึ้น

หิมะถล่มเมือง

ทวีปอเมริกาเหนือและยุโรป เผชิญสภาพอากาศหนาวที่ลดลงต่ำกว่าจุดเยือกแข็งหิมะตกทับถมต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน เนื่องจากคลื่นความหนาวที่ยาวนานและรุนแรงจากสภาพอากาศเปลี่ยนแปลง

พายุหมุนขนาดใหญ่

ภาวะโลกร้อนทำให้น้ำทะเลในมหาสมุทร มีอุณหภูมิสูงขึ้น มีแนวโน้มจะทำให้เกิดพายุหมุนที่มีกำลังแรงขึ้นและถี่ขึ้น ก่อให้เกิดภาวะน้ำท่วม ดินโคลนถล่ม และทำลายสิ่งก่อสร้างและพืชมากขึ้น

10 ภัยพิบัติจากการ

เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ห้ำหั่นโลก

ภาวะโลกร้อนทำให้น้ำแข็งบริเวณขั้วโลกใต้ และบางเกาะบริเวณขั้วโลกเหนือละลายลงสู่ทะเล และมหาสมุทรเร็วขึ้น ทำให้ระดับน้ำทะเลสูงขึ้น ทำให้เมืองที่อยู่บริเวณชายฝั่งอาจจมน้ำได้

กระแสน้ำใหม่มหาสมุทรแปรปรวน

ใหม่มหาสมุทรมีการไหลเวียนของกระแสน้ำ เชื่อมโยงกันทั่วโลกเป็นวงใหญ่เรียกว่า สายพาน มหาสมุทร ระบายความร้อนจากเขตร้อนไปยัง ขั้วโลก ภาวะโลกร้อนทำให้เกิดฝนตกในขั้วโลก เหนือ ทำให้การระบายความร้อนจากเขตร้อนช้าลง และอาจหยุดลง ทำให้เกิดผลกระทบต่อนสิ่งมีชีวิต

ทะเลเป็นกรด

ทะเลและมหาสมุทรเป็นแหล่งเก็บกักก๊าซ คาร์บอนไดออกไซด์ เมื่ออุณหภูมิสูงขึ้นทำให้ ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ละลายในทะเลมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อพืชและสัตว์น้ำในทะเลซึ่งเป็น หนทางของห่วงโซ่อาหาร

พืชและสัตว์สูญพันธุ์

ภาวะโลกร้อนส่งผลกระทบต่อชีวิตของพืชและ สัตว์ทั้งที่อยู่บนบกและในน้ำ เช่นปะการัง ที่เกิดอาการ ฟอกขาว หรือผลไม้ที่สุกเร็วกว่าปกติเนื่องจากอากาศ ร้อนขึ้น ซึ่งพืชและสัตว์บางชนิดเป็นห่วงโซ่อาหาร ระดับล่าง หากสูญพันธุ์ไปสิ่งมีชีวิตอื่นอาจจะสูญพันธุ์ ตามเช่นกัน

โรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ

ภาวะโลกร้อนส่งผลให้เชื้อโรคเจริญเติบโตได้ดี เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดโรคอุบัติใหม่ และโรคที่ ได้สูญหายไป กลับมาเจริญเติบโตได้อีกเกิดเป็น โรคอุบัติซ้ำ

